

SESSIONS DE SEMINARI

CONEIXEMENT, ÚS I ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES ENTRE ELS ESTUDIANTS DE SABADELL (CURS 1985-1986)

Sessió a càrrec de Gustau ERILL, J. FARRÀS i M. MARCOS (25 de gener de 1991)

A la major part de Sabadell el català ha perdut la seva hegemonia natural, de manera que el castellà ha esdevingut llengua ambiental i actua com a factor determinant a l'hora de definir el comportament lingüístic dels nostres joves. Els sabadellencs que hi estableixen les seves relacions gairebé totalment en català són una minoria.

A dins de les famílies ocorre un fenomen semblant: dues terceres parts de la població sabadellenca són d'origen immigrat de parla no-catalana. Només una quarta part dels matrimonis sabadellencs està format per dos catalans d'origen, mentre que els matrimonis mixts a penes passen del vint per cent del total. Per tant, la llengua de la família és, en el conjunt de la ciutat, el castellà en el seixanta per cent dels entrevistats i el català en el trenta-dos per cent.

Dos dels àmbits de socialització primària de l'individu (entorn familiar i entorn veïnal) es conformen majoritàriament en castellà; per tant, trobem que a la major part de la ciutat és el castellà la llengua que actua com a *pròpia*, i el català la que ho fa com a llengua d'*acollida*. La població d'origen immigrat no apareix com a població que s'integra en un ambient lingüístic aliè —en el si de la família o del barri—, sinó que marca les pautes socials d'actuació lingüística als catalanoparlants que s'hi troben en contacte. El canvi lingüístic, doncs, és en aquests àmbits àmpliament favorable al castellà, i actua en detriment de l'ús del català.

A partir d'una determinada edat, l'escola actua com a primer element socialitzador extern de l'individu. La relativa normalització real de l'ús del català en aquest àmbit fa que l'accés dels no-catalanoparlants al ple domini del català sigui també relatiu. A més, el sistema escolar pot permetre l'accés de l'estudiant al domini de la llengua, però això no comporta necessàriament que en faci un ús actiu.

Veiem, doncs, que hi ha constantment un hàbit de confiança d'ús lingüístic més alt i extens en castellà que no pas en català.

L'ús del català no presenta dificultats greus a quasi el vuitanta per cent de la població jove de la ciutat, però només en determinats casos, molt comptats, l'ús actiu d'aquesta llengua s'aproxima al vuitanta per cent.

En la major part de situacions, l'ús real del català es mou en una franja entre el trenta i el quaranta per cent de la població.

Quan hi ha condicions fortes, l'ús del català pot augmentar fins a cotes del vuitanta-cinc per cent, i el del castellà fins al noranta per cent.

Els mitjans de comunicació, en l'actualitat, actuen no com a elements que condicionen l'ús actiu de la llengua, atès el seu caràcter unívoc, sinó com a elements que creen ambient i, per tant, ús lingüístic passiu.

Sabadell no és una ciutat on s'hagin esdevingut conflictes lingüístics més que en casos molt aïllats i esporàdics.

L'opinió dels joves de la ciutat és que el català els serveix per a trobar feina més fàcilment (81%), que el català és una llengua útil (90%), que no és de mala educació parlar en català sempre i a tothom (69% que addueixen diverses raons per a considerar-ho així, i 21% d'indiferents), que seria bo que tothom parlés en català (61%, a més d'un altre 21% d'indiferents), però tampoc no es manifesten favorables a l'hora de parlar d'oficialitat en exclusiva de la llengua, o d'altres actuacions que exclouin el castellà (oficialitat exclusiva del català: 46% a favor, 38% en contra).

L'ús real de la llengua varia segons els casos, els condicionants, els hàbits adquirits, etcètera, i pot arribar a assolir diferències tan notables com les següents, escollides entre les quaranta-quatre situacions que analitzem en el nostre treball.

L'evolució demogràfica mateixa pot abocar-nos, si no s'intervé en la situació actual, a la desaparició progressiva de la població catalanoparlant d'origen, i a un increment constant paral·lel de la població castellanoparlant.

L'hàbit de molts catalanoparlants de canviar fàcilment de llengua, com aquell qui diu automàticament, dificulta l'accés dels no-catalanoparlants a l'ús actiu del català, per raons de comoditat.

Això ens porta a afirmar que els catalanoparlants actuen com a camaleons lingüístics, ja que s'adapten fàcilment al medi en què es troben, cosa que no solen fer, almenys de forma majoritària, els no-catalanoparlants. D'aquesta manera l'ús social del català pateix un progressiu abandonament.

Hom comprova que en la població jove sabadellenca hi ha un hàbit de confiança comunicativa més arrelat en castellà que en català. Per tant, la tria lingüística espontània s'inclina més fàcilment cap al castellà.

Tot i que la competència lingüística d'aquests estudiants és força bona, l'actuació, l'ús real de la llengua, s'estableix majoritàriament en castellà per tot de condicionaments socio-ambientals que hi intervenen.

Les possibilitats de canvi d'aquesta dinàmica rau en una pressió adequada de tota la societat envers l'individu, que fomenti el canvi dels seus hàbits lingüístics. La supervivència del català també depèn d'aquest canvi d'hàbits.

Els mitjans de comunicació tenen un paper decisiu en la creació d'hàbits d'ús passiu de la llengua, com també l'escola en el foment de la competència lingüística. És, però, en definitiva tota la societat qui, amb el seu ús actiu o passiu, decideix la supervivència o l'abandonament de la llengua.

Cal que sigui ben ferma l'actuació de les diverses institucions de govern i dels estaments socials i polítics, com també dels professionals (partits i sindicats, comerciants, metges i advocats...) perquè s'asseguri l'ús real del català.